

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtiszti létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter, ő császári és apostoli királyi felségének Bad-Ischlben 1910. évi augusztus hó 3-án kelt legfelső engedélye alapján *Rónay* Antal miniszteri tanácsost sok éven át teljesített kitünő, hasznos és hű szolgálatainak teljes elismerése mellett — saját kérelmére — állandó nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Velics* János és *Szalai* Ernő kir. közalapítványi erdőmestereket kir. közalapítványi erdőtanácsosokká, *Hinfner* György kir. közalapítványi főerdészt kir. közalapítványi erdőmesterré nevezte ki.

*

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Bacsilla* Lajos m. kir. erdőmérnökjelöltet kir. közalapítványi erdészszé, *Szép* Géza és *Horváth* Károly végzett erdőmérnökhallgatókat pedig kir. közalapítványi erdőgyakornokokká nevezte ki.

*

A személyem körüli magyar miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére *Török* János főerdőörnek állandó nyugalomba helyezése alkalmával, sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálata elismeréséül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bad-Ischlben, 1910 augusztus hó 6-án.

Ferencz József s. k.

Gróf Khuen-Hédervary Károly s. k.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter a beszercebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületében *Gombossy* József m. kir. erdőmérnököt Garamszentandrásról Kisgaramra, *Török* Aladár m. kir. erdőmérnököt pedig Kisgaramról Garamszentandrásra helyezte át s előbbi a cserpataki, utóbbi pedig a garamszentandrás m. kir. erdőgondnokság vezetésével bizta meg.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

I.

KÖRRENDELET.

A besztercei m. kir. erdőigazgatóságnak és valamennyi m. kir. állami erdőhivatalnak.

(A kolozsvári „Ferencz József“ tudomány-egyetem botanikus muzeuma részére szükséges erdei termények és termékek gyűjtése és szállítása ügyében.)

76283/1909/I/B/4. sz. M. kir. fölmvelésügyi miniszter. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak a kolozsvári botanikus muzeum fejlesztése érdekében hivatali elődömhöz intézett 24574/1909. számú átiratára, hivatali elődöm 73368/1909. szám alatt intézkedett, hogy a kincstári erdők kezelésével megbízott erdőigazgatóságok, főerdőhivatalok és erdőhivatalok a területükön előforduló nevezetesebb növénytermékbeli tárgyakat ezentul a kolozsvári „Ferencz József“ tudomány-egyetem botanikus muzeumának beküldjék.

Ezen muzeum fejlesztését nemcsak közművelődési célból, hanem az általa előmozditható általános közgazdasági és szorosan vett erdőgazdasági érdekek szempontjából is szükségesnek találván, alkalmat kívánok nyújtani arra, hogy e muzeum gyarapítása érdekében nem csupán a kincstári erdőket kezelő hivatalok, hanem hazai erdőgazdaságunk összes tényezői az őket megillető üdvös tevékenységet egészben kifejhessék.

Ezért a szóban levő muzeum igazgatója által kidolgozott és hozzám juttatott „Utmutatás“-t, mely a muzeum céljaira szükséges növénytermékbeli tárgyak gyűjtésére és beküldésére vonatkozik, több példányban ide mellékelve azzal a felhívással küldöm meg, hogy azt az alárendelt erdőgondnokságokkal és alkalomadtán a kerületében működő és az ügy iránt érdeklődésre serkenthető fatermelési vállalkozókkal is közölje. *Egyuttal intézkedjék az iránt, hogy az erdőgondnokságok a kerületükben alkalmazott erdőőri személyzet közreműködésével azokat a tárgyakat (növénytermékeket), amelyek akár növénytermés, akár a termés feldolgozása és hasznosítása szempontjából az ottani növénytermelési és gazdasági viszonyok tekintetében jellegzetesek, vagy lényegesek lehetnek, írják*

össze és azok jegyzékét az érdekelt muzeum igazgatóságával akár közvetlenül, akár a Czim útján esetről-esetre közölkék, a muzeum igazgatósága által a jegyzékben megjelölt és begyűjteni kért tárgyakat — amennyiben a begyűjtés és beküldés pénzügyi és tulajdonjogi szempontból akadályba nem ütközik — az „Utnutatós“-ban foglaltak szem előtt tartásával esetről-esetre begyűjtsék és a „m. kir. tudomány-egyetemi növénytani intézet botanikus muzeumának Kolozsvár“-ra beküldjék. A vállalkozók részéről a muzeum javára önként felajánlott hazafias támogatás neme és mértéke pedig a muzeum igazgatóságának a további lépések megtehetése végett esetről-esetre tudomására hozassék.

A gyűjteményi tárgyak begyűjtésével és szállításával a Czimnél felmerülő költség a „Vegyes dologi kiadások“ évenkénti költségvetésében irányozandó elő és a jövő 1911. évtől kezdve az ezen célra annak idején engedélyezett összeg keretében fedezendő. Önként értetik, hogy az államerdészet költségén való gyűjtés és szállítás csak akkor történhetik, ha erre a Czim megfelelő fedezettel rendelkezik, olyan gyűjtés és szállítás azonban, amely az államerdészetnek költséget nem okoz és más akadályba nem ütközik, bármikor foganatosítható.

Tekintettel pedig az állami erdőhivatalok kezelése alatt lévő erdőknek és ezek terményeinek tulajdonjogi minőségére, figyelmeztetem a Czimet, hogy amennyiben a muzeum részére kijelölt tárgyak a tulajdonosra nézve gazdasági értéket képviselnek, azok begyűjtése csak akkor foganatosítható, ha az érdekelt erdőbirtokos, illetve ennek törvényes képviselője (meghatalmazottja) ehhez előzetesen írásban is hozzájárult. A hozzájárulás mindenkor csatolandó a beküldött tárgyaknak a Czim irattárában megőrizendő jegyzékéhez.

Az e téren elért eredmény annak idején az évi tevékenységi jelentésben felemlítendő.

Budapest, 1910. évi augusztus hó 22-én.

A miniszter helyett:

Ottlik s. k.
államtitkár.

II.

Valamennyi kir. erdőfelügyelőségnek.

76283/1909/I/B/4. sz. M. kir. földmivelésügyi miniszter. — Tudomásul közlöm s a benti körrendeletben említett „Utmutatás“ példányait ide mellékelve azzal az utasítással küldöm meg, hogy hivatalos utazásai alkalmával a kerületében lévő magánuradalmak tulajdonosainak és az ezek által külön alkalmazott erdőtiszteknek (uradalmi erdőhivataloknak) *ajánlja figyelmébe a kolozsvári botanikus muzeum fejlesztéséhez fűződő kulturális és közgazdasági érdekek támogatását s az érdeklődőknek a csatolt „Utmutatás“ egy-egy példányát küldje meg azzal a tájékoztatással, hogy a továbbiakra nézve a muzeum igazgatóságához forduljanak.*

Megjegyzem, hogy mivel a nagyobb kiterjedésű és kiváló gondozásban részesülő *magánuradalmak erdőgazdasága sok olyan erdei terménynyel és termékkel rendelkezhetik, amelyek az illető vidékre jellegzetesek és amelyek nélkül egy országos muzeum az egész ország növénytermésének és termelésének nem nyújthatja ugy tudományos, mint gazdasági szempontból teljes képét: kívánatosnak tartom, hogy a magánuradalmak a szóban lévő muzeum fejlesztésének hazafias ügyét szintén magukévá tegyék.*

Budapest, 1910. évi augusztus hó 22-én.

A miniszter helyett:

Ottlik s. k.

államtitkár.

Utmutatás

a növénytermékbeli tárgyaknak a kolozsvári „*Ferencz József*“ tudomány-egyetem botanikus muzeuma céljaira való begyűjtésére vonatkozólag.

A) *Általában.*

1. Kívánatos mindazoknak az erdészbotanikai s erdőgazdasági növénytermékbeli tárgyaknak gyűjteményes összeállítása és beküldése, amelyeket a t. Czim állitana ki pl. egy újabb országos avagy világkiállítás erdészeti pavillonjában, feltüntetvén a kerületét tevő vidék természeti sajátosságait is képekben, grafikonokban stb., a kitermelt fajok különbözőféleségeit — részben kifényezett (polirozott) — hasábokban, törzs- és ágbeli kereszt- és ferdemetszetekben, továbbá deszkametszetekben és rönkökben, a megfelelő faszennel együtt.

2. Kivánatos egy-egy egész törzsdarabnak a maga egészében vastag deszkára felfűrészeltetése, továbbá egy-egy fatipusnak a gyökérszektől a csucsáig való bemutatása egymásra rakott keresztmetszetbeli darabok útján, de mindig sértetlen héjkéreggel.

3. Nemkülönbben a kerületben előforduló moha-, zuzmótelepek és a lehetőséghez mérten a virágos növények egybegyűjtése, esetleg az erdőkerülőktől s egyéb czimen alkalmazott erdőőröktől, ama havasi tájakon, ahol természetvizsgáló vajmi ritkán, vagy éppen sohasem fordul meg.

4. *Páfrányok, mohok és zuzmók* termőhelyei különös figyelemmel kísérendők. A páfrányok ujságpapíros lapjai között, mohok s zuzmók papirosokban is beküldhetők, az utóbbiak minden különösebb készítés nélkül.

Zuzmóval feltűnően borított szikla- avagy törzsbeli darab is becses lehet a botanikus muzeum számára.

5. *A termőhely s a begyűjtés időpontjának a pontos megjelölése okvetlenül szükséges*, amennyire lehetséges (pl. a fáknál s a cserjéknél), a magyar s latin (esetleg népies) megnevezésével s a gyűjtő nevével együtt.

6. Történjék a szállítás teherárúként akár vasuton avagy postán, a küldemény czíme: *M. kir. tudomány-egyetem növénytani intézet botanikus muzeumának — Kolozsvár.*

A kitermelés, kikészítés és szállítás költségét miniszteri rendelet szerint a nagyméltóságú földmívelésügyi minisztérium viseli.

B) Részletezésében.

a) *A fagyűjtemény* gyarapítására kérgében és fatestében ép fatörzsek szükségesek. E törzsek egyik darabja — legalább egy méter hosszú legyen, de lehet hosszabb is — mint egész kerül a gyűjteménybe, azért kiváló gond fordítandó a kiválasztására. A szemléltetés további céljaira szükséges hosszanti, kereszt- és ferdemetszetek ott helyben is előállíthatók, legyalulhatók és kifényezhetők; de ha ez bármi okból nem volna lehetséges, úgy egy második (körülbelül 2—3 méter hosszú, ha lehet: több) törzs beküldése is szükséges, hogy az említett metszetek Kolozsvárt legyenek elkészíthetők.

Ugyanazon faju fából nemcsak törzs, hanem vastagabb és vékonyabb ágakból is küldhetők be 0·5—1 méter hosszú darabok.

Feltűnően vastag törzsekből 0·5 méter vastagságú korongot kérünk, mind a két oldalán simára fűrészeltlen.

A fagyűjtemény számára kivétel nélkül minden vadon termő vagy termesztett*) fafaj alkalmas. Ezek mellett nem hanyagolhatók el természetesen ama cserjék sem, amelyekből legalább 2—3 cm vastag törzs-, illetve ágrészletek vágathatók.

*) Régi nyelvtörténeti emlékeink és a magyar nyelvérzék örök törvényénél fogva: 1. *növény* (buza)-*termelés* és 2. *állat* (ló stb.)-*tenyésztés* egymással föl nem cserélhető fogalmak! Tölgyfán *térem* a gyöngy: *Viscum adnascitur in Quercu* (Döbrentey-Codex 1508), — ellenben: „Isten *tenyészövé* teszi kevés barmotokat“ — mondja az Irás (Újfalvy, Hal. Énekek 1598, 1654).

Tájékozássul álljanak itt ama fák és cserjék, melyeknek rendszeres gyűjtése kívánatos.

<i>Fák :</i>		<i>Cserjék :</i>	
Hárs	(<i>Tilia</i>)	Kecskerágó	(<i>Euonymus</i>)
Juhar	(<i>Acer</i>)	Benge	(<i>Rhamus</i>)
Magyar ákác	(<i>Robinia</i>)	Zanót	(<i>Laburnus</i>)
Szilva	(<i>Prunus</i>)	Galagonya	(<i>Crataegus</i>)
Cseresznye, meggy	(<i>Cerasus</i>)	Szedrek	(<i>Rubus</i>)
Alma	(<i>Malus</i>)	Rózsák	(<i>Rosa</i>)
Körte	(<i>Pyrus</i>)	Bodza	(<i>Sambucus</i>)
Berkenye, barkócza	(<i>Sorbus</i>)	Orgona	(<i>Syringa</i>)
Kőris	(<i>Fraxinus</i>)	Lonicera	(<i>Lonicera</i>)
Szil	(<i>Ulmus</i>)	Fagyal	(<i>Ligustrum</i>)
Gesztenye	(<i>Castanea</i>)	Boroszlán	(<i>Daphne</i>)
Bükk	(<i>Fagus</i>)	Spiréák, bajnóczák	(<i>Spiraea</i>)
Tölgy és cser	(<i>Quercus</i>)	Egres, ribizke	(<i>Ribes</i>)
Mogyoró	(<i>Coryllus</i>)	Áfonya	(<i>Vaccinium</i>)
Gyertyán	(<i>Carpinus</i>)	Boróka	(<i>Juniperus</i>)
Komlóbükk	(<i>Ostrya</i>)	Télizöld borostyán	(<i>Hedera</i>)
Éger	(<i>Alnus</i>)	Havasi rózsza	(<i>Rhododendron</i>)
Nyír	(<i>Betula</i>)		
Fűz	(<i>Salix</i>)		
Nyár	(<i>Populus</i>)		

Fenyők, ciprusok, czédrusok stb. (*Abies, Pinus, Larix, Cupressus etc.*)

A fák közül különösen kívánatosak a hárs-, juhar-, berkenye-, tölgy-, éger-, nyír-, fűz-, nyár- és fenyőfák különböző fajai, valamint a bükk- és cserfa erdészeti fajtái (veresbükk, feketecser stb.). Különös érdeklődéssel való volna, ha hazai fenyőink begyűjtésével sikerülne a *tiszafa* (*Taxus*) és a *vörösfenyő* (*Larix europaea*) elterjedésének pontos megállapítása. Fenyőkből minden vidékről (termesztettekre is) nagy szüksége van a fagyűjteménynek. *Törpefenyő* egy kiválóan szép példánya a maga egészében küldendő be, esetleg zsákba varrottan.

A cserjék közül különös gondot érdemelnek a *vadorgonafák*, ezeket illetőleg még igen jelentős adatok kerülhetnek napvilágra.

Tölgyek tekintetében legtöbbet várhatunk az ország déli (Horvát-Szlavonország) részeiből, míg a *juharfa*-fajokat, illetőleg az Alduna Vaskapuja a leggazdagabb.

Ha a begyűjteni szándékolt fa faja (speciēs) iránt kétség merül fel, az esetben a fa egy ága (leveles és virágos, de legalább terméses ága) beküldendő. Ennek a beküldésére „herbariumi anyag” beküldésére adott utbaigazítás az irányadó.

A beküldésre kész törzs- vagy ágrészletek gondosan szalmába burkoltam, vagy — ha kisebbek — közönséges (ujság-, vagy más efféle) papiros között ládában, szállítási határidő-biztosítással, teherárúként küldendők be.

b) *Termésűjtemény*. Az a) alatt említett fák és cserjék termése, gyü-

mölcssein kívül minden más (nem fás vagy cserjés) növény termése begyűjtésével gyarapszik a botanikus muzeum ez osztálya. Igen kívánatosak tehát fenyőágak érett és fiatal tobozokkal, egyébként teljesen érett *száraz termések*, ugymint: különféle fenyők *tobozaí*, mogyoró, bükk, gesztenye, tölgyek és cser *kupacsos makkjai*, *éger-tobozok*, *juhar-*, *gyertyán-* és *komlóbükk-*, *kóris-* és *szil-leppendékek*, *hárs-* és *kecskerágó-tokok*, stb. stb.

A száraz terméseken kívül különösen a *berkenyék*, *galagonyák* és *rózsák husos termései* azok, melyek gyűjtendők.

A megnevezetten beküldött *fák és cserjék terméseihez mindenkor melléklendő néhány leveles ág is*.

Az erdő aljnövényzetét kitevő fű- és dudvanemű növények termései szintén mindenkor begyűjtendők. Ezek lehetőleg úgy küldendők be, hogy a növényen magán legyenek, hogy így nemük (genus) és fajuk (species) biztosan meghatározható legyen.

A termések lazán összerakva, ládában küldendők, postán vagy vasuton. A husos termések postán küldendők és úgy csomagolandók lágy papíros vagy favatta közé, hogy épségben érkezzenek meg.

c) *Maggyűjtemény*. A fagyűjtemény mellett különösen a maggyűjtemény az, melynek gyarapítására az erdészet a legtöbbet tehet.

Dudva- és fűnemű, meg kórós növények magvai mellett különösen kívánatos az erdőkben előforduló fák és cserjék magvainak begyűjtése.

Elsősorban az *összes fenyők magvai*, valamint *összes tölgyeink makkjai*. Fajonként és fánként 1—4 liter mag gyűjtendő, *jól kiszáritva*. A gyűjtött magvak kisebb ládákban, *fajonként külön csomagolva* küldendők.

d) *Fák és cserjék rügyei* megkülönböztetett figyelemmel gyűjtendők be, megfelelő ágdarabjaikkal együtt mindig megnevezetten.

e) *Egyéb objektumok*. 1. Szemléltetési czélokra, az említettek mellett, a muzeumnak nagy szüksége van az erdei fákon előjövő *élősködő növényekre*, a kétféle madárlépre (*Viscum* és *Loranthus*). Ezek mindenkor azzal az ágdarabbal küldendők be, amelyen nőnek. Gyűjtésükkor arra is gond fordítandó, hogy lehetőleg *több gazdanövényről* kerüljenek elő.

2. Az erdei fákon és cserjéken gyakran fordulnak elő bizonyos összenövési, szalagosodási vagy más rendellenességek; ezek begyűjtése szintén kívánatos.

3. Hasonló figyelemben részesítendők az u. n. *boszorkány-seprők*, általában *a fák és cserjék megbetegedési formái*.

4. Tölgyeken, de egyéb fákon, cserjéken és dudvás vagy kórós növényeken is gyakoriak a *gubacs-képződések*. Ezek is — amennyiben szem elé kerülnek — gondosan begyűjtendők s esetről-esetre kisebb-nagyobb skatulyákban beküldendők.

5. Az erdőterületek egyes részeit nagyobb tömegben, vagy egy és más okból feltűnően borító *mohák* és *zuzmók* begyűjtése szintén nem utolsó érdekű. Ha ezek nagyobb tömegben fordulnak elő, 0,25—0,50 m²-t kitevő mennyiség szedendő belőlük kisebb darabokban. A begyűjtött darabok (minden préselés, avagy egyébként való kikészítés nélkül) teljes kiszáradás után úgy csomagolandók

ládába vagy kosárba, hogy földes részeikkel egymást be ne szennyezzék. Legjobb rétegesen egymástól vastag papirossal elkülönítve rakni a ládába vagy kosarakba, a felesleges földrögöket lerádván.

Különösen hegyi és havasvidéki erdők bővelkednek ilyen begyűjtésre és beküldésre alkalmas virágtalan növényekben. Ugyancsak e vidéken fordulnak elő, néha több holdnyi kiterjedésű *tőzegesek*. Az ezeket alkotó fehéres-sárgás spongyaszerű mohákból a vizet ki kell nyomni s a mohokat egyszerűen kosárba téve, beküldeni, — esetlegesen 30—50 cm^3 tőzegdarabokkal együtt. (Gyep-, gyökér-, föld-, szuroktőzeg stb.)

f) *Fényképek, rajzok*. A legtöbb helyen egyes alkalmakból (kiállítás, jubileum stb.) erdészeti érdekű fényképek, rajzok, térképek stb. készültek. Amennyiben ezek nélkülözhetők, vagy másolataik könnyen előállíthatók és speciális erdőkre, erdőrészekre, egyes nevezetesebb fákra vonatkoznak, vagy más itt fel nem sorolható vonatkozásuk teszi botanikai szempontból érdekessé, beküldésük szintén gyarapítaná a muzeumot. Fényképek negatívus lemezei a szükséges adatokkal szintén beküldendők, itt kellő számu kép lemásolásáról gondoskodhatunk. Térképek, vagy más műszaki rajzok — különösen, ha egyes fafajok elterjedésére, vagy más viszonyaiknak szemléltetésére vonatkoznak — nagyon kívánatosak.

Fák és cserjék (lehetőleg ugyanazok a példák) *nyári és téli* (lombjavesztett) *ruhájukban volnának lefotografálandók*.

Fényképtárgyul új felvételekre különösen ajánlhatók:

1. u. n. óriás fák,
2. történelmi vagy más nevezetességű fák (méret- és korbelt adatokkal),
3. jellegzetes állabok,
4. azon a vidéken ritka fák, cserjék,
5. feltűnő növénycsoportok,
6. rendelleneségek,
7. egyes nemek (pl. tölgy, hárs, fűz stb.) különböző fajú fái,
8. sziklacsoportok tömegesebb egyfajú növénynyel,
9. nagyobb moha- vagy zuzmó-csoportok,
10. egyes fák természetes vagy virágos ágai,
11. nádasok,
12. cserjések,
13. természetett fák,
14. orgona-cserjék stb.

E felvételekről — ha lehetséges — a negatívus lemez beküldését kérem, esetleges nagyítások okából.

g) *Herbariumi anyag*. Igen nagy tudományos érdek fűződvén ahhoz, hogy egyes növények az ország mely részeiben s hol fordulnak elő, különös segítség, ha gyűjteményeik erre vonatkozó adatokhoz is hozzájuthatnak. Ebből a célból begyűjtendő minden bármi tekintetből (gyakoriság, ritkaság, virágszín, levélszabás, termésalak, termet, használat stb.) erre érdemesnek tetsző növény 5—10 szép erős *virágos vagy termésses példában*. A növények, ha apróbbak, egész hosszukban, ha 45 cm -nél nagyobbak, megtörve (de nem szétdarabolva), egyéb-

hiányában több réteg ujságpapiros közé teendők kettesével vagy hármával és a növénynyel telt papiroscsomó két lemezpapiros (vagy több réteg ujságpapiros) közé téve, lehetőleg 5—5 kilogrammos postai csomagként küldendők be.

Herbariumi célokra elsősorban a fák és cserjék gyűjtendők. Ezekről természetesen csak egyes ágakat szedünk be.

Különösen érdekesek volnának a tölgyek, hársak, berkenyék, juharok, fűzek, bengék és orgona-cserjék. Első gyűjtésre elegendő egy-egy fáról vagy cserjéről 10—15 ágat szedni: *tavaszzal virággal és ősz felé terméssel. A fák és cserjék, a fűzeket és az orgona-cserjét kivéve, virágok nélkül, csupán terméssel is szedhetők, sőt biztos meghatározásuk csakis terméssel példák alapján lehető.* (Ezek tehát már most, az idén begyűjthetők!) Csomagolásukhoz ujságpapiros kell, más semmi. Kiszáritásukról — gyors beküldés esetében — Kolozsvárt is gondoskodhatunk.

Hibák elkerülése végett nagyon ajánlatos — és ezt a fákat és cserjéket illetően különösen is kérem — *a fák és cserjék megszámozása olajos-festékekkel.* (Ebből a célból a törzs kérge egy kis helyen levágandó s az így előbukkanó színtárra festendő a szám.) A számozás lehetővé teszi, hogy valamely érdekes faj azután hamar és biztosan újból begyűjthető legyen.

Fák és cserjék mellett más virágos növények is gyűjthetők, valamiként virágtalan növények: gombák, mohok, zuzmók és páfrányok.

Különösen hegyi és havasi tájak feltűnő virágos növényei, az itten a sziklákat, fákat és földet borító mohok, zuzmók és páfrányok azok, miknek begyűjtésével jelentős adatokhoz jutna a kolozsvári botanikus múzeum.

A mohok és zuzmók gyűjtése igen könnyű. A megszedett anyag minden preparálás nélkül egyszerűen papirosba csavarandó s az egész így csomagolt ládában, skatulyában vagy kosárban küldendő.

A virágos növények és páfrányok szárításra alkalmas szürke, avagy másféle szívo (ítatós) papiros hiányában, ujságpapiros közé is tehetők. Ez utóbbi esetben kívánatos a *begyűjtés után nyomban a postai elküldés* és pedig úgy, hogy egy-egy növénynyel ritkán berakott ujságivra néhány papiroslap kerüljön.

h) *Élő objektumok.* Egy vagy más tekintetben feltűnő növények élő állapotban is küldhetők: gyorsárúként vagy postacsomagban. Ezek mindenkor *gyökérrel együtt* ásandók ki. Csomagoláskor a növény egyéb részeire csak annyiban fordítunk gondot, amennyiben az a meghatározásra szükséges. A felesleges részek le is vágathatók; a cserjék visszametszhetők.

A Kolozsvárt létesítendő egyetemi, új botanikus kertbe (élő növények muzeuma ez!) *való betelepítés szempontjából* elsősorban méltatjuk figyelemre a cserjék közül az *orgona- és boroszlán-cserjéket*, a fák közül a különböző fajú *hársakat, juharokat, berkenyéket, szíleket, fűzeket*, de különösen *tölgyeket*, melyek közül a magyar tölgy faja — *Quercus conferta* — mellett az összes többiek nagyon kívánatosak. Ezek akár a csemetekertekből is küldhetők, azoknak az erdei fáknak csemetéivel együtt, melyeket szintén természetnek.

A gyökeres fiatal fák csemeték módjára küldendők.

i) *Erdőgazdasági objectumok.* Muzeumunk e részt illetőleg a legszegényebb; majdnem semmink sincs. Enemű kiegészítése céljából küldhetők sorozatként:

1. természetett fák és cserjék magvai,
2. ezek magonczaí és
3. ezek csemetéi, melyeknek preparálásáról Kolozsvárt is gondoskodhatunk, valamint a magvak csíráztatásáról is, hogy a sorozat teljes legyen,
4. képek a csemetekerti munkákat (magpergetés, vetés, ültetés részleteket) illetőleg,
5. erdőgazdasági képek, táblázatok stb.,
6. erdősitések képei,
7. telepített állabok képei,
8. más ily vonatkozású objectumok,
9. bogár-rágási példák stb.,
10. különböző erdőtermények és erdei melléktermények.

Prof. dr. Richter Aladár.

